www.svoboda-news.com

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ЦІНА ЧИСЛА ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII. — Число 89. — Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 16. квітня, 1924. — VOL. XXXII. — No. 89. — Jersey City, N. J., Wednesday, April 16, 1924. — PRICE THREE CENTS

Грізьба страйків у вуглевім промислі.

ПАТСВИЛ, Па., 14. квітня. — Нині вийшло на страйк коло півосьма тисячі майнерів, занятих у 14 копальнях вуглевого підприємства Лігай Ковл енд Навигейшен Ко.

Маюнери покинули роботу, бо послідної пятниці заряд копальні відослав домів 11 робітників, які запротестували проти того, що до копальні ллється вода, а компанія не направляє переходу. Так званий копальняний комітет юнії заявив, що він викличе страйк, як копаля не прийме назад відправлених робітників. На думку комітету, копальняний заряд повинен був поставити сих робітників до другої роботи, а не відправляти їх з роботи зовсім.

Коли компанія не сповнила домагання робітничої юнії, робітники вийшли на страйк згідно зі зарядженнем юнії.

ЩЕ ОДИН СТРАЙК МАЙНЕРІВ.

ЛУИСВИЛ, Кентакі, 14. квітня. — Урядники 23.-ого округа майнерської юнії Де Юнайтид Майн Воркерс оф Америка заявляють, що завтра вийде на страйк коло 10,000 робітників, занятих у копалнях вугля підприємства Вест Кентакі Ковл Операйеторс Асосіейшен.

Страйк викликаний відкиненнем робітничих домагань. Коли вийшов старий юнійний контракт, юнія зажадала нового контракту на три роки та задержання дотеперішньої скалі зарібків. Підприємство заявило, що воно не може платити таких високих оплат, бо не може видержати конкуренції з підприємцями в сусідних округах, де майнери не організовані в юнії. Переговори перервано, і юнія зарядила страйк.

Робітники стоять за страйком. На нього вийдуть всі робітники 65 копалень згаданого підприємства.

СЕНАТ ІГНОРУЄ ПРОТЕСТ ЯПАНУ.

ВАШІНҐТОН, 14. квітня. — Сенат показав уже нині, яке становище займе він до проекту конгресмена Джансона, коли він рішив майже одноголосно не звертати уваги на протест Япану проти іміґраційного проекту і ухвалив постанову про виключенне Японців від приїзду до Злучених Держав.

Справа вирнула на сенаті, коли один сенатор поставив внесення, щоби сенат поправив так іміґраційний проект, переслаий йому палатою послів, щоби порозуміння межи Японом та Злученими Державами про рівноправність обох держав на Сході осталося й на далі в силі. Сенатори, однак, 76 голосами проти 2 рішили відкинути поправку, дарма, що секретар стейту повідомив був сенат про осторогу японського уряду, що виключенне японської іміґрації зі Злучених Держав огірчить Японців. Якраз нота японського уряду мала спричинити се, що всі сенатори майже без виїмку голосували проти урядового внесення.

ЗАКЛИК КУЛИДЖА ДО ЖІНОК.

ВАШІНҐТОН, 14. квітня. — Нині почався тут так званий континентальний конгрес організації Дочок Американської Революції. Підчас створення його говорив президент Кулидж, котрий казав, що лишень жінки можуть уратувати американську політику перед повною деморалізацією.

МІНІСТЕР ПРОТИ СВОГО ПОПЕРЕДНИКА.

ВАШІНҐТОН, 14. квітня. — Новий ґенеральний прокуратор Стовн заповів, що він буде помагати слідствови комітету сенату проти бувшого міністра судівництва, його попередника Доґерті.

РОБІТНИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПИВА.

НЮ ЙОРК, 14. квітня. — Конференція представників 120 місцевих юній, що відбувається тепер у бруклинськім Лейбор Лайсеум, рішила вислати до судового комітету палати послів телеграфічне домагання ухвалення такої поправки до прогибіційного закона, щоби вільно вживати алькоолічних напитків, що не мають більше як 2 і три четверті проценти алькоголю.

ХОЧУТЬ СТАВИТИ КАТОЛИКА КАНДИДАТОМ НА ПРЕЗИДЕНТА.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 14. квітня. — Більшість делеґацій стейту Ню Йорку на демократичну конвенцію цілих Злучених Держав заявляється за тим, щоби демократична конвенція іменувала кандидатом демократичної партії на президента Злучених Держав — Ал Смита, теперішнього губернатора стейту Ню Йорку. Якби до сього прийшло, то булаби се в історії Злучених Держав перша кандидатура католика на сей уряд.

СУД УНЕВАЖНЮЄ ЗАКОН.

ВАШІНҐТОН, 14. квітня. — Найвисший Суд Злучених Держав рішив, що закон стейту Небраски, приписуючий яку найбільшу та найменчу вагу має мати бохонець хліба, не годиться з конституцією.

ХОЧУТЬ ГОЛОСОВАННЯ НА ФИЛИПИНАХ.

ВАШІНҐТОН, 14. квітня. — Конгресмен Ферчайлд, голова комітету палати послів для справ островів, заповів, що його комітет предложить у короткім часі внесок, щоби Филипинські острови лишити ще під зарядом Злучених Держав через 25 літ, а опісля зарядити плебісцит (загальне голосованнє) населення про державну приналежність островів.

МЕКСИКАНСЬКИЙ УРЯД ЗБИРАЄТЬСЯ ПОКЛАСТИ КОНЕЦЬ РЕВОЛЮЦІЇ.

МЕКСИКО, 14. квітня. — Мексиканський федеральний Уряд вислав спеціяльну військову експедицію (виправу) до стейту Юкатану, щоби тим здушити останню повстанню. Уряд розстріляв 3 повстанських ґенералів.

КОСТОПРАВ ЗАСУДЖЕНИЙ НА ВЯЗНИЦЮ.

НЮ ЙОРК, 14. квітня. — Суд видав нині вирок на Ернеста Мейера, бруклинського хіропрактора (костоправа), котрого лава присяжна суддів кілька днів тому признала винуватим злочинного недбальства та спричинення смерти дитини, хорої на дифтерію, яку він взявся лічити через наминання костий. Мейер буде мусів відсидіти в вязниці від 1 до 2 літ.

Видаючи засуд, суддя заявив що Мейер допустився злочину вбийства лічучи дитину через невідповідне наминанне костий та не пускаючи до дитини лікаря. Мейер казав покликати лікаря аж тоді, як дитині вже лікар не міг помогти.

Опираючися на ореченні лави присяжних суддів у сій справі, місцева стейтова прокураторія починає нагінку на других хіропрактерів, що практикують медицину, не маючи на се потрібних лікарських свідоцтв.

НЕЩАСНИЙ СЛУЧАЙ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Уряд Товариства імени Богдана Хмельницького, відділу 137. Українського Народного Союза в Істоні, Па. повідомляє що в ночи з 10. на 11. квітня сього року впав з вікна свого мешкання на другім поверсі дому Йосиф Плевак, член сього Товариства. Яка була причина випадку, не відомо. Спеціяльно не знати, що скочив він самий, чи впав нехотячи. Догадуються, що небіщик упав жертвою люнатизму, (сновидности), бо господар свідчить, що він часто ходив у сні. Сусіди піднесли його без памяти, а лікар ствердив зломання карку.

Покійний мав 46 літ. Походив зі села Підгірців, золочівського повіту в Галичині. До Українського Народного Союза приступив минувшого року.

Похороном занявся відділ. З. Ри. П.

ЧИ ВИСТАРЧИТЬ ЛІСІВ?

В усіх краях світа ліса все меншає. Найбільше лісів має ще Америка й Африка. Але й Америка за останніх 200 літ витратила більше дерева, як Европа за 2 тисячі літ. Тому вчені думають, що може з часом прийти таке, що ліси зникнуть із поверхні землі. Не стане й камінного вугля. Та до цього ще далеко-далеко. Все таки вчені придумують над цим, які засоби тепла придумати, колиб не вистарчило вже ні дерева ні вугля. Думають добувати спеціяльними машинами тепло із нутра землі, бо чим глибше, тим нутро землі тепліще. Отже чи не використати би й це жерело тепла? Це покищо „наукові мрії".

СМЕРТЬ ЛІКАРЯ У ПАЦІЄНТА

60-літнього лікаря дра Зиґмунта Вінче (Мадяра) закликали в Будапешті до недужого. Підчас оглядин дра Вінче раптом почув себе погано і звернувся до свого пацієнта, знайомого адвоката, з чемними словами: Вибачте мені, прошу, але я примушений проти своєї волі зробити вам неприємність бо ось зараз помру". Ледви лікар докінчив оті слова, зсунувся зі стільця і його не стало між живими. Таким робом останні свої речення покійний доказав, що він дійсно був прегарним діягностиком.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 7. квітня с. р. помер в Істоні, Па. Михайло Кибало, член Товариства імени Богдана Хмельницького, відділу 137 Українського Народного Союза.

Покійний походив зі Стрілиск, в Галичині, де він родився в 1890 році. До Українського Народного Союза приступив у 1915 році та належав від тоді до організації без перерви. Дня 7. квітня виїхав він був до сусідної місцевости Сементону, та помер там нагло на недугу серця, на котру хорував уже від трох літ.

В небіщику втратила організація та відділ щирого робітника на народній ниві. Покійний був свідомим Українцем, любив свою відчину, свій поневолений український народ у се. Доказ своєї любови давав не словами, але ділами. Не було громадської справи, якої він не поперби працею. Не було публичної справи, вимагаючої жертв, до якої він не докинув би й своєї лепти. Він працював щиро для розвою Українського Народного Союза та приєднав для нього неодного нового члена. За його роботу коло розвою місцевого відділу загальні збори Товариства признали були йому подяку, але вістка про сю подяку його вже не дійшла.

З. Ри. П.

ПІВ ДІВЧИНА, ПІВ РИБА.

Румунські газети пишуть, що в Румунії одна жінка привела на світ дівчину, котра горішню часть тіла мала як дівчина, а долішню як риба. Дитина зараз по народженню померла. Щоправда, в старину, люде оповідали собі казки, що в морі живуть сотворіння, напів люде, жінки, на-пів риби. Такі сотворіння називають сиренами. Та щоби щось такого в дійсности було, в це годі повірити. Таке сотворіння могло хіба зродитися в голові ...румунського газетяря.

ҐЕН. ШЕПТИЦЬКИЙ ХОЧЕ УСТУПИТИ.

Польське мін. військових справ звідомляє, що ґен. Шептицький вніс проєбу о димісиї в звязи з розправою за стеженнє Пілсудського, Міністерство не узгляднило його просьби. Ґен. Шептицький вніс просьбу до суду чести, щоб розслідив поставлені йому закиди.

ПОЛЯК ПРО ПОЛЬСЬКЕ СУДІВНИЦТВО.

28. м. м. відбувся у Варшаві банкет в честь Ледницького з нагоди його процесу з вшехпольським редактором З. Васілевським. Між присутніми були м. ін.: біскуп Роп, кн. Радзівіл, Кухаржевський, Домбський, Дзвнарович і інші.

Цікаву промову виголосив пос. Тугут. Він говорив: Я стикаюся через своє сторонництво на широкій плятформі із судівництвом. Мушу ствердити, що засуди не є безоглядно справедливі; що на засуди впливає партійна заїлість, недостача цивільної відваги, яка для судді повинна бути моральним дороговказом і завданнем. Думаю, що і в сім випадку се побоюванне перед терором злої опінії у доконечному висліді дало кривду громадянина, якого сьогодня гостимо.

ЗАТРОЄННЯ ВОДОЮ.

Про затроєння водою могли досі говорити хіба вороги прогибіції, цебто ці, котрі алькоголь уважали одиноким засобом консервування тіла і піддержування здоровля. Тепер ці антипрогибіціоністи на підкріпленнє свого погляду про шкідливість води (але поки що не про спасенний вплив алькоголю!) можуть подати думку вчених. А саме англійський учений Рівєтрі й його співробітники доказали, що часом людський організм може затроятися водою і то чистою, а це бациляями, які є в ній. Людські нирки мають незвичайну справність для перетворювання плинів і виділювання їх із організму. Спробами доказали, що по випиттю пять і пів літри води протягом шість годин за такий сам час виділили 5460 кубічних центиметрів плину. В хоробливих станах бували приміри, що недужий пив і виділював із себе й більше води. Отже коли здержимо виділювання (що можна осягнути при помочі вприскування екстракту „гіпофізіс"), тоді наступає затроєння водою. Обявляється таке затроєння: болями голови, ослабленням, головнож напором у мозку.

НОРВЕҐІЯ БУДУЄ ФЛЬОТУ НА МОТОРИ.

Норвеґія будує тепер 160 пароплавів, по більше як 1.000 тон, а загальної тонажі 362.430. Між цією тонажею припадає около 257.000 моторових пароплавів.

КАЛЕНДАРІ НА ВИЧЕРПАННЮ — КАЛЕНДАРІ НА ВИЧЕРПАННЮ

СПІШТЬ З ЗАМОВЛЕННЯМИ

КАЛЕНДАР

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДН. СОЮЗА

на 1924 рік

ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ ЛИШЕ ..... 50 ЦЕНТІВ

БУЗЬОК

Перший український ілюстрований гумористичний календар в Америці, котрий містить в собі 90 дуже цікавих образків, 26 дотепних віршів, 45 цікавих пригодок і 150 дуже коротких гарних та цікавих оповідань. Тому, кождий хто хоче розірвати собі туту та розвеселитись, хай зараз собі його замовить.

ЦІНА 25 ЦЕНТІВ З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Замовлення слати на адресу:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Покінчилися свої покупки, що маємо на складі лише повисше оголошені Календарі, всякі другі Календарі краєві вже вичерпані.

В Лондоні зачалась англійсько-російська конференція.

ЛОНДОН, 14. квітня. — Нині переднолуднем зачалась тут в офісі міністерства заграничних справ англійсько-російська конференція у справі віднови і заключення нових договорів між Англією і Росією.

Англійська делеґація під проводом премієра Мекданелда явилася вчасно, а російська делеґація під проводом Кріста Раковського спізнилась о 20 мінут. Відтак ще взяло 30 мінут, заки вона роздяглась і розложилась зі своїми шпаргалами, аж опісля зачалась конференція.

Перший говорив премієр Мекданелд. Він сказав, що російські большевики хотять використати признанне Англії і сю конференцію для пропаґанди, але він знає їх хитрощі і на се не позволить. Треба приступити просто до речі, казав він, і зачати наради у справі договорів. Велика Британія, кінчив премієр, хоче привернути мир між обома краями на основі справедливости, безпечеснства і довіря.

Потому говорив Раковський. Він сказав, що його делеґація має уповажненнє приняти всякі постанови у справі договорів, та що він вірить у повний успіх конференції.

Далі він сказав, що російський совєтський уряд веде мирову політикуи і покинув політику ділення „сфери впливів" на Сході. Се сталось наслідком пробудження національної свідомости східних держав.

Відтак говорив він про мілітаризм. Совєтська влада, казав він, зменьшила російську армію з 6 мілїонів до пів мілїона. Заявив, що Росія готова приєднатись до Ліґи Народів.

Вкінці Раковський заявився за ревізією всіх договорів і зміни границь европейських держав на основі національности при помочі плебісциту.

На останку сказав, що Росія є за сим, щоб держави не мішались до внутрішніх справ других держав.

Слідуюче засіданнє буде завтра.

НІМЕЧЧИНА ПРИНЯЛА ПЛЯН ДОСА.

БЕРЛІН, 14. квітня. — Німецьке федеральне правительство разом з премієрами стейтів (німецьких складових держав) постановило приняти плян комісії Доса в цілости, застерігаючи собі лиш деякі питання щодо кількох точок звідомлення.

Німеччина вишле нині відповідь на звідомлення.

ГЕНДЕРСОН ПРО КОМУНІСТІВ.

ЛОНДОН, 14. квітня. — Міністер Артур Гендерсон, один з провідників Партії Праці, заявив нині в палаті громад, що комуністична партія в Анґлії не є нелеґальною, але деякі її лідери ведуть політику, яка стремить до ломання законів Великої Британії.

АМЕРИКАНСЬКА АМБАСАДА В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, 14. квітня. — Американський амбасадор Майрон Т. Геррик підписав умову купна дому на амбасаду. Се палата колишнього президента Франції, Греві. Досі заробив він для скарбу Злучених Держав при купні сього дому біля $100,000, бо він накупив франків вчасі найбільшого спадку, а тепер платить франками, коли мають висший курс.

ФРАНЦІЯ „ОХОРОНЮЄ" БЕСАРАБІЮ ДЛЯ РУМУНІЇ.

ПАРИЖ, 14. квітня. — Французьке правительство признало, що веде переговори з Румунією у справі оборонного союза. Франція має забезпечити Румунії оборону Бесарабії.

ЖИДІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В ДАНЦІГУ.

ВАРШАВА, 14. квітня. — Сенат вільного німецького міста Данціґу дав місце на жидівський університет, для студентів Жидів, яких переслідують в університетах в державах Східної Европи.

Жиди вже ладять пляни основин і будови університету.

ҐІБСОН ПОКИДАЄ ПОЛЬЩУ.

ВАРШАВА, 14. квітня. — Американський посол Гю Ґібсон покидає Польщу і небаром виїздить на становище посла у Швайцарії.

Перед відїздом Поляки хотять обдарити його альбомом з підписами своїх лідерів.

ПОЛЯКИ ЗАБОРОНИЛИ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ЗІЗД У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ, 20. березня. — Після оповіщення речника Народнього Зїзду директор львівської поліції Райнлендер візвав голову Народнього Комітету, о. А. Стефановича, і секретаря, ред. М. Струтинського, та заявив їм, що польська влада не може дозволити на нинїшний зїзд, в якому брали би участь представники всіх українських партій.

З розмови з директором поліції показалось, що він під Народним Зїздом думає Національний Конґрес. Йому вияснено що Народний Комітет скликає на 25. березня с. р. не Національний Конґрес, тільки найвисшу установу Української Народньої Трудової Партії — Народний Зїзд. Народний Комітет сповнив тільки обовязок, який вкладає на нього партійний статут. По думці статута найвисша партійна установа збирається щонайменьше раз на рік. Так воно діється від 25 літ, тобто від часу основання партії.

Директор Райнлендер вийшов до другої кімнати і казав собі предложити оригінал заборони. В оригіналі заборони сказано, що забороняється „Національний Конґрес, згідно зізд Української Народньої Трудової Партії".

ПОЛЯКИ КРАДУТЬ І В МОСКВІ.

МОСКВА, 14. квітня. — Банда польських злодіїв обкрала тут в цигарній фабриці 440,000 золотих рублів. Вона розбила касу і втікла. Опісля зловлено провідника банди Мазура.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914, under the Act of March 6, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 24, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Перед ціна в серу

Цілий рік	$ 7.00
Пів року	$ 3.75
Через місяць	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates.

One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:

Поодинока число три пенсів.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

В Джерзи Ситі і заграницею.

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$2.75

За зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон "Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ІМІГРАЦІЙНИЙ ЗАКОН.

Іміграційний закон зробив ще один крок. В суботу приняла його палата послів.

Ухвалення його в сій палаті не принесло нічого нового. Як можна було з гори припускати, за ним заявилася велика більшість, хоча може ніхто не сподівався, ща за ним заявиться аж 326 конгресменів, проти 71. Як можна було сподіватися, за дальшим обмеженнем голосували однаково републиканці й демократи. Проти нього голосували: 33 републиканців, 37 демократів та одинокий соціяліст в конгресі.

Проект приймає за основу для нової річної квоти 2 процентн того числа імігрантів з даного краю, які тут уже були після переписи з 1890. року. На основі сьої норми, на рік було мало право сюди прийхати не 357,801 імігрантів, як се було на основі теперішнього закона, але всего 161,000 імігрантів. До того сі імігранти будуть в більшости походити з тих країв, з котрих переважно йшла іміграція в 1890. році, себто з країв західної та північної Европи. Видно, поважна більшість палати послів станула на становищи, що північні раси Европи надаються краще для Америки як члени рас полудневої та східної Европи.

До того до проекту Джансона додано ще одно обтяження імігранта, а саме на основі поправки конгресмена Бега, яку принято теж більшостю голосів, рішено, що на імігранті лежить на будуче обовязок доказувати, що він сповнив усі законні вимоги про іміграцію, себто що він приїзджає законно. Досі, кілько разів імігранта задержали іміграційні урядники, тілько разів імігрант ішов до суду та жадав від урядників, щоби вони йому доказали, що він не має права на приїзд до Злучених Держав. На будуче, такий імігрант, задержуваний іміграційними урядниками, буде обовязаний самий доказувати в суді, що він має право на приїзд. Який се буде тягар для імігрантів, не треба й доказувати.

Словом, коли сенат та президент Злучених Держав не постараються о зміну сього закона, то новий іміграційний закон Злучених Держав буде носити на собі пятно нелюдяности.

ФОРМАЛЬНІ І ФАКТИЧНІ ПАТРІОТИ.

(Допись з Ню Йорку).

Справедливо сказала „Свобода", що у нас є ФОРМАЛЬНІ і ФАКТИЧНІ патріоти, та що тих останніх далеко меньше ніж перших. „Свобода" пише, що серед українських священиків є 95 формальних патріотів, а лише 5 фактичних. Оскільки я знаю тутешні відносини, то мушу признати, що се сумна правда. Відношенне тих, що працюють для народного діла, до тих, що є за працею (але не працюють), буде як 5 до 100. І то не тільки у священиків та загалом в інтелігенції але й в усього нашого загалу.

Пригадаймо собі Позичку Національної Оборони. Кілько нас було за Позичкою? Сотки тисяч. А кілько підписало позичку? Кажуть, що $110,000 зложило всего 8,000 осіб. Значить, що ми тілько богато мали формальних патріотів, а тілько мало фактичних. Як же се так, так у нас в самому Ню Йорку в поході маширувало 10,000 осіб, а в Филаделфії чи не 5,000, а по других містах теж сила силенна. Деж та сила? Чому з неї вилущилось іно 8,000 таких Українців та Українок, що підписали позичку? Чому, то вже знаєте, бо говорити або машерувати в поході то також річ формальна. Патріотів для форми у нас богато, але вони розбігнуться, як хто закличе до діла. Останеться тільки маленьке число тих, що не бояться діла і що хотять дійсно рідному краєви помогти. Богато званих, мало ізбраних.

А як дивлюсь на вічу, зборах або мітингу на зібраних, то зараз пізнаю, хто там формальний патріот, а хто фактичний. Вистане глянути по них, а вже пізнати. Властиво формальні патріоти самі даються пізнати. Вони встають і кричать на всеглаєсіє: „А де ви діли наші гроші? А знову хочете? Не дамо!" Які гроші? — питаюсь одного, другого, третього. Які? „Які — каже, — а на фонд оборони Галичини, а на позичку!" А богато Ви дали на одно або друге? — питаюсь за порядком усіх, що кричать. Виявляється, що жаден з них не дав ані одніського цента. Се патріоти формальні. Вони ніколи нічого не дають і не роблять для народного діла, але МУСЯТЬ кричати, бо їх совість гризе і сусіди се знають, отже хотять мати перед собою і перед сусідами якесь... „оправдание" свого патріотизму формального.

Я кінчу, бо вже і так розписався у „справі формальній". Дай нам, Боже, як найбільше патріотів фактичних, а як найменьше формальних. Формальних патріотів для паради і фарисейства нехай мають собі ті народи, що мають свої держави і вільність, а народам, котрі борються за свою державу і вільність, треба патріотів фактичних. Чим більше їх буде, тим певнійша побіда. В Европі наші браття не шадять останньої нужденної марки, хотяй відказують собі крицку хліба. Вони не жалують праці для громадської справи. Не жалують часу, здоровля і життя і сидять в ляцьких і московських тюрмах. То се патріоти фактичні і на них надія. Але їм треба помочі відси. А хто поможе, чи може патріоти формальні?

Правдолюб.

СПІЗНЕНА ЗИЧЛИВІСТЬ.

Українське число німецького журналу. — „Україна й будучність Німеччини". — П ооднноі Німці й Німеччина, як ціла.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Монахівський поважний журнал „Suedeutsche Monatshefte" (Mentalitaet), примусили їх випустив спеціяльне число, присвячене Україні (лодий 1924, зошит 5, річник 21). Називається воно: „Україна й будучність Німеччини". Назовні й навнутр число презентується дуже гарно.

Поява цього числа саме в нинішнім часі, коли українське питанне, як питанне міжнародне й світове, наче перестало істнувати, може показатись загадкою. Але в дійсности тут нічого загадкового нема. У світовій політиці сьогоднішний день є найтіснійше звязаний з завтрашнім. Більше того: у політиці **„завтра"** має більше значіннє, як **„сьогодня"**. А що політична доля 40-мілионового українського народу, сьогодня відсунена в куток, може й мусить докечатись свого рішення завтра, то більш далекозорі німецькі політики знов і знов повертають до цеї теми.

Є ще одна причина, яка змушує більш далекозорих німецьких політиків задуматись над українським питанням, і то саме тепер. Цею причиною є **відворот значних українських кругів од Німеччини.** Офіціяльна німецька політика й тупші егоїзм німецького міщанства зробили в останніх роках усе можливе, щоб одхилити Українців та українські симпатії від Німеччини.

Дуже красномовно пише про це саме те німецьке число, яке тепер лежить перед нами. На стор. 157 читаємо:

„Навязана підчас війни німецько-українська приязнь мусіла під кождим оглядом бути далі плекана з німецького боку. Замісць того Українців, що оселились у Німеччині, трактовано як чужинців з високою валютою, їм роблено всякі труднощі, так що вони мимоволі мусіли виїхати... Для тисяч галицьких, московських, польських Жидів та большевиків місце в нас знайшлось, для кількох десятків Українців — ні... Українські студенти на наших високих школах мусять переборювати найбільші труднощі... Брутальним ударом в лице була передача українського посольського дому в Берліні в большевицькі руки"...

Під цими наріканнями кождий Українець, що прожив останні роки в Німеччині, підпишеться обома руками. І наслідком цього є те, що колишнє українське германофільство тепер обернулось у свою протилежність. Ще перед півтора роками, коли у польськім „Ділі" появилась германофобські статті В. Панейка п. н. „Чи від них нам учитись?", то майже всі без винятку Українці, що жили в Німеччині, поставились до них з гострим осудом. Коли-б такі статті появились нині, то вони вже викликали-б цілком инший відгомін.

Сумні досвіди Українців з німецькою політикою, німецькою опінією в взагалі тим, що чіпше відчуває хаос і дикунство то европейського Алькаиду. Весь культурний доробок нашого народа гине й падає жертвою дикого насильства.

Щоби не бути голословними дозволимо собі підтвердити це фактами.

1. Українська школа в польськім ярмі.

а) Польське населенне Галичини, що становить 12.1%, має після послідного оголошеного польського звіту 1872 народних шкіл, а Українці яких в Галичині є понад чотири міліони і які становять 74.4% цілого населення, мають 1990, то ее 682 шкіл менше чим мали навіть за часів тяжкого австрійського панування.

Державних учительських семінарій є: польських 12, українських 2.

Державних гімназій: польських 52, а українських 7.

Державних промислових шкіл: польських 19, української ні одної, і т. д.

Цей катастрофальний для української культури стан українського шкільництва є випливом надзвичайних кількалітних репресій з боку польської влади, яка істнуючі українські школи замикає, а заразом не дає дозволу на отворенне нових приватних шкіл. В тойто спосіб переводиться спольщенне Галичини. Прямується до цего брутальною і цинічно при допомозі поліції і жандармерії, яка відмавляє Українців посилати дітей до українських шкіл, а неслухняних прямо замикає до тюрми або переслі-є в инший спосіб. Рівно тяжко знайти тепер українського учителя в Галичині, якого би польська влада хоч раз не замкнула до арешту. Через те й не диво, що прим. чисто український повіт Старий Самбір, в якім до приходу польської влади було 41 українських шкіл а 9 польських, має тепер 51 польських, а 6 українських шкіл.

В усіх повизше вимінених школах заборонила польська влада на українських зимках вживати слова „український", а заразом виключила це слово з усіх шкільних підручників.

б) Ще за часів Австрії вели Українці завзяту боротьбу з Поляками о власний університет і політехніку, які удержує рівнож з власних фондів. Обі вищі школи істнують кілька літ, але в підземеллю, бо польський уряд не дозволяє на їх істнування. Десятки разів впадала вже поліція до саль, в яких відбувалися лекції, виарештовувала всіх учеників та професорів враз з ректором університету, забирала та нищила весь архів, знаряди, уладження, індекси і т. п.

Впраді в польській державі істнує конституція з 17 марта 1921 р., якої артикул 110-ий дозволяє польським горожанам, що належать до національних меншостей, засновувати й удержувати своїм коштом школи й инші вихоуючі заведення, а також уживати свобідно у них своєї рідної мови, але законів тих ні один польський урядовець не узнає, ба й самі державні міністри явно й безцеремонно їх раз-у-раз нарушують.

Приміром: За саме тільки збиранне жертв на дозволений навіть польською владою фонд „Рідна Школа", призначений на удержаннє приватних українських шкіл, карали староства як от в Сокали, Бібрці, Ходорові і Рудках 7 дневним арештом без заміни на грошеву гривну.

В тім отже часі, коли сусідна чехословацька держава удержує власним коштом український університет в Празі та українську господарську академію в Подебрадах, український народ не може мати легально ні одної вищої школи на своїй власній землі, в краю, що лежить майже в самій середині культурної Европи.

2. Конфіскатa українських церков.

Ми вже нераз мали честь доносити Вам, Пане Секретар, про розстріли кількох, а безправні арешти і інтернування соток українських священиків.

Тепер згадаємо про послідне насильство, себто про масовий насильний відбір Українцям їх власних церков та видачу тихже польському населенню.

В двох тільки округах: грубешівськім і холмськім забрано Українцям в послідних місяцях около 300 церков.

І не тільки місцева польська влада заражена релігійною нетерпимістю, але навіть польський сойм у Варшаві хорує на ту саму середновіку некультуру хорору. Ось перед місяцем заявив явіи, мимо одностайної опозиції непольських представників за відібраннем Українцям катедральної церкви в Луцьку. Того рода і подібні безправства тепер в Польщі на дневнім порядку.

3. Польща не дозволяє українській кількадесятнисячній еміграції вертати на рідну землю.

Українсько-польська війна, яка закінчилася в літі 1919 польською окупацією Галичини, спричинила виеміґруванне з краю великого числа Українців ріжної професії, які тепер живуть як еміґранти в числі кількадесять тисяч в ріжних краях Европи. Більшість з них, не маючи можности до життя, рішила по рішенню Ради Амбасадорів з дня 14. марта 1923 р. вертати домів. Тимчасом Польща, в суперечі всякому праву та міжнародним зобовязанням, не видає паспортів на поворот, а знова тих немногих, яких пускає, арештує і придержує в тюрмі. Навіть такого високого церковного достойника, як українського митрополита гр. Андр. Шептицького, який вертав до Галичини зі своєї апостольської візитації української церкви в Злучених Державах, Канаді й Бразилії, придержано на польській границі і довгий час держано як інтернованого, хоч митрополит в тім часі смертельно хорував.

4. Арешти і труси.

Артикул 92 сан-жерменського договору виразно постановляє, що держава, якій признано якусь територію бувшої австро-угорської монархії, до якої належала рівнож і Галичина, не сміє потягати до якоїнебудь відвідчальности мешканців дотичної території за ті політичні вчинки, які поповнено перед признанням її тої території.

В суперечі тому артикулови, польська влада, по пятьох роках окупації ставить перед суд ще й тепер раз-у-раз нові маси Українців, обвалованих за протипольську акцію в 1918-19 роках, себто в часі, коли в Галичині був український уряд і українська держава.

Тисячі перейшли вже судове слідство і опинилися частинно на волі, а решта засуджена на довголітну вязницю, сидить в тюрмі.

В послідних часах пішла нова филя арештів. В інтерпеляції, внесеній в тій справі дня 8. лютого 1924 р. до польського сойму в Варшаві послом О. Скрипою і тов. піднесено, що в двох тільки днях, себто 29. і 30. січня 1924 р. переведено на українських землях кілька тисяч арештувань. Причім долучено довгий спис найвизначнійших одиниць, що впали жертвою нового терору польської влади.

Б.

Невинною жертвою послідних арештів впала рівнож покійна Ольга Бесарабова, яка згинула трагічною смертию в арештантській келії у Львові, дня 11. лютого 1924.

Жінку, особливо лагідної і благородної вдачі, завзяту пропаґаторку всесвітного мира, члена Жіночої Інтернаціональної Ліґи Свободи, польська поліція у Львові без судового дозволу арештує, кидає в тюрму і тамже смертельно биває. Не повідомляє нікого з родини про її смерть, а потайки ховає її, скриваючи при тім акта переведеної на тілі покійної судово-лікарської секції, яка виказує, що ціле тіло покрите небувалими синяками.

Доперва грізна постава цілого українського громадянства та інтерпеляції в польськім соймі в Варшаві змусили поліцію вказати на могилу покійної та виявити акта судово-лікарської секції, яку переводив Поляк — професор університету, а яка виказує, що ціле тіло Ольги Бесарабової було покрите синяками небувалої величини, спричиненими нелюдським побиттям, якого, як стверджено, допустилися державні урядовці польської поліції у Львові, коли переслухували покійну ідобували від неї зізнання.

Це брутальне звірство, доконане польською владою в так дикий спосіб на невинній українській жінці на українській землі, потрясло всіми нервами американських Українців. Наш, серед них, з яким ми вже нераз зверталися в справі польських надужить в Галичині і по других українських землях, не знайшов тут до цего часу в міродайних чинниках відповідного відгомону. Сміємо одначе вірити, що може хоч ця страшна траґедія зробить зворот в тій справі. Бож тут ходить вже о охорону примітивних прав людини!

Потопитанне державами антанти проголошеного ними в світовій війні права самовизначення народів і їхня допомога імперіялістичній Польщі, силою якої та послідна загарбала і держить багнетами в ярмі 10 мілионів чужого і ворожого її населення, є причиною тої траґедії, яку тут наведено, як і тих соток тисяч других жертв, які в подібний чи инший спосіб наложили життям в обороні прав свого рідного народу.

В.

Супроти тих фактів звертаємося до Вас, Пане Секретаре Стейту, від імени півмілионового українського населення Зединених Держав Америки ще й сим разом з просьбою заявитися:

1) За утвореннем міжнародної комісії, в цїли оборони українського населення на занятих Польщею українських землях перед надужитями з боку польської влади та змушенням Польщі додержувати та виповнювати супроти непольських народів ті обовязання, які вона приняла на себе в міжнародних договорах.

2) За ревізією рішення Ради Амбасадорів з 14. марта 1923 р. в справі границь Польщі по думці версальського мирового договору, який постановляв відновну польської держави в етнографічних польських границях.

3) За признанням населеню Галичини і другим занятим Польщею, українським землям права самовизначення.

МЕМОРІЯЛ ОБЄДНАННЯ

доручений дня 10. квітня с. р. Чарлзови Е. Гюзови, державному секретареви для закордонних справ у Вашингтоні.

Пане:—

Морд, поповнений урядовими органами польської держави у Львові над визначною українською жінкою, Ольгою Бесарабовою, членом Міжнародної Жіночої Ліґи Свободи, потряс до глибини душі цілим український народом і то не тільки в Европі, але й тут в Америці, Та незвичайна траґедія змушує рівнож і нас — американських горожан українського походження, зурутованих в Обєднанню Українських Організацій забрати в тій справі голос і віднестись до Вас зі слідуючою просьбою:

А.

Ми вже нераз мали честь подавати Вам, Пане Секретар, відомости про страшні надужитя з боку Польщі супроти того українського населення, що опинилося під польською окупацією.

Тисячі невинно арештованих згинули в польських арештах і таборах інтернованих, а ті, що остали живими, діждалися того, що Рада Амбасадорів рішенням з 14. марта 1923 р. прилучила Галичину враз з другими занятими Польщею українськими землями остаточно до Польщі. В той спосіб злучено з Польщею насильно і проти виразної волі населення краю, около 8 мілионів Українців, які становлять тепер майже третину цілого населення Польщі.

Польща ставши по рішенню Ради Амбасадорів необмеженим суверенном над занятими українськими землями, почала ті землі насильно польщити, щоби відібрати їм їх дійсний віковічний український характер. Це приходить в тім легко, бо Польща не стоїть тепер вже в тім зглядні під нінкою міжнародною контролею, а перенятих міжнародних зобовязань про охорону національних меншостей не узнає, бо вони, в її розумінню зістали її аліянтами насильно накинені. Так то заявив недавно посол Тугут, один з найбільше ліберальних послів польського сойму в Варшаві й так глядить на цю справу ціла урядова Польща.

Положенне осмимілионового українського народа в Польщі під оглядом культурним, політичним і економічним невиносне. Польський президент міністрів Witos сказав недавно в соймі, що Польщу уважає цілком слушно культурний світ за Альжир. Це дійсна правда, бо для українського народу особливо прикра, бо він найболючіше відчуває хаос і дикунство то европейського Альжиру. Весь культурний доробок нашого народа гине й падає жертвою дикого насильства.

Щоби не бути голословними дозволимо собі підтвердити це фактами.

1. Українська школа в польськім ярмі.

а) Польське населенне Галичини, що становить 12.1%, має після послідного оголошеного польського звіту 1872 народних шкіл, а Українці яких в Галичині є понад чотири міліони і які становять 74.4% цілого населення, мають 1990, то ее 682 шкіл менше чим мали навіть за часів тяжкого австрійського панування.

Державних учительських семінарій є: польських 12, українських 2.

Державних ґімназій: польських 52, а українських 7.

Державних промислових шкіл: польських 19, української ні одної, і т. д.

Цей катастрофальний для української культури стан українського шкільництва є випливом надзвичайних кількалітних репресій з боку польської влади, яка істнуючі українські школи замикає, а заразом не дає дозволу на отворенне нових приватних шкіл. В тойто спосіб переводиться спольщенне Галичини. Прямується до цего брутально і цинічно при допомозі поліції і жандармерії, яка відмавляє Українців посилати дітей до українських шкіл, а неслухняних прямо замикає до тюрми або переслі-є в инший спосіб. Рівно тяжко знайти тепер українського учителя в Галичині, якого би польська влада хоч раз не замкнула до арешту. Через те й не диво, що прим. чисто український повіт Старий Самбір, в якім до приходу польської влади було 41 українських шкіл а 9 польських, має тепер 51 польських, а 6 українських шкіл.

В усіх повизше вимінених школах заборонила польська влада на українських зимках вживати слова „український", а заразом виключила це слово з усіх шкільних підручників.

б) Ще за часів Австрії вели Українці завзяту боротьбу з Поляками о власний університет і політехніку, які удержує рівнож з власних фондів. Обі вищі школи істнують кілька літ, але в підземеллю, бо польський уряд не дозволяє на їх істнування. Десятки разів впадала вже поліція до саль, в яких відбувалися лекції, виарештовувала всіх учеників та професорів враз з ректором університету, забирала та нищила весь архів, знаряди, уладження, індекси і т. п.

Впраді в польській державі істнує конституція з 17 марта 1921 р., якої артикул 110-ий дозволяє польським горожанам, що належать до національних меншостей, засновувати й удержувати своїм коштом школи й инші вихоуючі заведення, а також уживати свобідно у них своєї рідної мови, але законів тих ні один польський урядовець не узнає, ба й самі державні міністри явно й безцеремонно їх раз-у-раз нарушують.

Приміром: За саме тільки збиранне жертв на дозволений навіть польською владою фонд „Рідна Школа", призначений на удержаннє приватних українських шкіл, карали староства як от в Сокали, Бібрці, Ходорові і Рудках 7 дневним арештом без заміни на грошеву гривну.

В тім отже часі, коли сусідна чехословацька держава удержує власним коштом український університет в Празі та українську господарську академію в Подебрадах, український народ не може мати легально ні одної вищої школи на своїй власній землі, в краю, що лежить майже в самій середині культурної Европи.

2. Конфіскатa українських церков.

Ми вже нераз мали честь доносити Вам, Пане Секретар, про розстріли кількох, а безправні арешти і інтернування соток українських священиків.

Тепер згадаємо про послідне насильство, себто про масовий насильний відбір Українцям їх власних церков та видачу тихже польському населенню.

В двох тільки округах: грубешівськім і холмськім забрано Українцям в послідних місяцях около 300 церков.

І не тільки місцева польська влада заражена релігійною нетерпимістю, але навіть польський сойм у Варшаві хорує на ту саму середновіку некультуру хорору. Ось перед місяцем заявив явіи, мимо одностайної опозиції непольських представників за відібраннем Українцям катедральної церкви в Луцьку. Того рода і подібні безправства тепер в Польщі на дневнім порядку.

3. Польща не дозволяє українській кількадесятнисячній еміґрації вертати на рідну землю.

Українсько-польська війна, яка закінчилася в літі 1919 польською окупацією Галичини, спричинила виеміґруванне з краю великого числа Українців ріжної професії, які тепер живуть як еміґранти в числі кількадесять тисяч в ріжних краях Европи. Більшість з них, не маючи можности до життя, рішила по рішенню Ради Амбасадорів з дня 14. марта 1923 р. вертати домів. Тимчасом Польща, в суперечі всякому праву та міжнародним зобовязанням, не видає паспортів на поворот, а знова тих немногих, яких пускає, арештує і придержує в тюрмі. Навіть такого високого церковного достойника, як українського митрополита гр. Андр. Шептицького, який вертав до Галичини зі своєї апостольської візитації української церкви в Злучених Державах, Канаді й Бразилії, придержано на польській границі і довгий час держано як інтернованого, хоч митрополит в тім часі смертельно хорував.

4. Арешти і труси.

Артикул 92 сан-жерменського договору виразно постановляє, що держава, якій признано якусь територію бувшої австро-угорської монархії, до якої належала рівнож і Галичина, не сміє потягати до якоїнебудь відвідчальности мешканців дотичної території за ті політичні вчинки, які поповнено перед признанням її тої території.

В суперечі тому артикулови, польська влада, по пятьох роках окупації ставить перед суд ще й тепер раз-у-раз нові маси Українців, обвалованих за протипольську акцію в 1918-19 роках, себто в часі, коли в Галичині був український уряд і українська держава.

Тисячі перейшли вже судове слідство і опинилися частинно на волі, а решта засуджена на довголітну вязницю, сидить в тюрмі.

В послідних часах пішла нова филя арештів. В інтерпеляції, внесеній в тій справі дня 8. лютого 1924 р. до польського сойму в Варшаві послом О. Скрипою і тов. піднесено, що в двох тільки днях, себто 29. і 30. січня 1924 р. переведено на українських землях кілька тисяч арештувань. Причім долучено довгий спис найвизначнійших одиниць, що впали жертвою нового терору польської влади.

Б.

Невинною жертвою послідних арештів впала рівнож покійна Ольга Бесарабова, яка згинула траґічною смертию в арештантській келії у Львові, дня 11. лютого 1924.

Жінку, особливо лагідної і благородної вдачі, завзяту пропаґаторку всесвітного мира, члена Жіночої Інтернаціональної Ліґи Свободи, польська поліція у Львові без судового дозволу арештує, кидає в тюрму і тамже смертельно биває. Не повідомляє нікого з родини про її смерть, а потайки ховає її, скриваючи при тім акта переведеної на тілі покійної судово-лікарської секції, яка виказує, що ціле тіло покрите небувалими синяками.

Доперва грізна постава цілого українського громадянства та інтерпеляції в польськім соймі в Варшаві змусили поліцію вказати на могилу покійної та виявити акта судово-лікарської секції, яку переводив Поляк — професор університету, а яка виказує, що ціле тіло Ольги Бесарабової було покрите синяками небувалої величини, спричиненими нелюдським побиттям, якого, як стверджено, допустилися державні урядовці польської поліції у Львові, коли переслухували покійну ідобували від неї зізнання.

Це брутальне звірство, доконане польською владою в так дикий спосіб на невинній українській жінці на українській землі, потрясло всіми нервами американських Українців. Наш, серед них, з яким ми вже нераз зверталися в справі польських надужить в Галичині і по других українських землях, не знайшов тут до цего часу в міродайних чинниках відповідного відгомону. Сміємо одначе вірити, що може хоч ця страшна траґедія зробить зворот в тій справі. Бож тут ходить вже о охорону примітивних прав людини!

Потопитанне державами антанти проголошеного ними в світовій війні права самовизначення народів і їхня допомога імперіялістичній Польщі, силою якої та послідна загарбала і держить багнетами в ярмі 10 мілионів чужого і ворожого її населення, є причиною тої траґедії, яку тут наведено, як і тих соток тисяч других жертв, які в подібний чи инший спосіб наложили життям в обороні прав свого рідного народу.

В.

Супроти тих фактів звертаємося до Вас, Пане Секретаре Стейту, від імени півмілионового українського населення Зединених Держав Америки ще й сим разом з просьбою заявитися:

1) За утвореннем міжнародної комісії, в цїли оборони українського населення на занятих Польщею українських землях перед надужитями з боку польської влади та змушенням Польщі додержувати та виповнювати супроти непольських народів ті обовязання, які вона приняла на себе в міжнародних договорах.

2) За ревізією рішення Ради Амбасадорів з 14. марта 1923 р. в справі границь Польщі по думці версальського мирового договору, який постановляв відновну польської держави в етнографічних польських границях.

3) За признанням населеню Галичини і другим занятим Польщею, українським землям права самовизначення.

ПОСВІДКА

Українське Краєве Товариство Охорони дітей і опіки над молодіжю. Філя в Станиславові.

Станиславів, дня 24. 3, 1924.

Хвальне Українське Товариство „Богородчани" в Ню Йорку, на руки касієра Вп. Івана Мартинця.

Підписане Товариство охорони дітей і опіки над молодіжю потверджує отсим одержанне суми $25 пересланих Хв. Товариством на Захист для сиріт в Грабівци, повіт Богородчани. Рівночасно висказуємо щиру подяку, так Хвальному Товариству, як і всім його членам за сю жертву, зауважуючи, що ми зараз по одержанню Вашої жертви вислали потвердженне і подяку і дивує нас, що наше письмо до Вас не дійшло. Лишемося з високим поважанням

ЗА ВИДІЛ:

Др. Лев Бачинський, голова,
Лесь Ткачук, касієр.

ДВА НАЙКРАЩІ І НАЙБІЛЬШ НЕОБХІДНІ СЛОВНИКИ!

Б. ГРІНЧЕНКО: „СЛОВАР УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ" В 2-Х ТОМАХ РАЗОМ 2180 СТОРІН—6 ДОЛЯРІВ

М. УМАНЕЦЬ І С-КА: „СЛОВАР РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ" В 1 ТОМІ, 1040 СТОРІН—3 ДОЛЯРИ

Прегарне підручне видання, у твердій обгортці (ціле полотно з витисками)! Повне 2-е видання давно вичерпаного першого накладу. — Необхідні книжки кожному ученикові, вчителеві, професорові, кожному інтелектуальному робітникові й взагалі кожному українському інтелігентові, що повинен плекати чистоту рідної мови!

Дістати можна в конторі Свободи.

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Наводимо „для історії" повний зміст українського числа „Sueddeutsche Monatshefte".

На першій сторінці — мапа східної Европи з окресленою Україною.

„Україна й будучність Німеччини" — передмова редакції.

Економічна мапа України (лише Придніпрянської, я то з помилками), д-ра В. Щебе.

„Відбудова Росії Чехословаччиною", В. Брахта.

„Німецьке післяннцтво на терені середньої Европи", д-ра М. Шпана.

„Україна й людність", проф. М. Вольфа.

„Душа нашого народу", проф. Богдана Лепкого (одинока стаття українського автора).

„Старий 'дзвінарь", переклад з Вол. Короленка.

„Україна як европейська проблема", дра Павла Рорбаха (безперечно найкраща й найцінніша стаття в цілім числі).

„Німецькі економічні інтереси на Україні", д-ра Г. Майєнгера.

„Німецький похід на Україну в р. 1918", майора К. Доврингера.

„Замордоване генерала-фельдмаршала Айхторна в Київі", майора Г. Франца.

„Евразія?" д-ра К. Гаусгофера.

„Україна батьківщиною Індогерманів?" проф. д-ра А. Дірра.

Радянин.

Прага, 28. березня.

СЕЙ ЗБАНОК НА ЗГУЩЕНЕ МОЛОКО ДАРОМ ЗА 60 ЗНАЧКІВ З ДАРОМ

STAR І MAGNOLIA МОЛОКА

No. 198

Як що Ви уживаєте наші вироби згущеного молока, Ви певно потребуєте збанок на него. Сей збанок на згущене молоко який бачите на сій ілюстрації єсть роблений з імпортованої порцеляни і можна уживати його на всякі инші запотребовання. Ви найдете його дуже вигідним і пожиточним. Можна вимінятн його в наших премієвих склепах. Ми не висилаємо їх почтою. Зачніть ще нині щадити значки з наших бляшанок.

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА

Коли виповните купон в сім оголошенню і підете з ним до найблизшого премієвого склепу, як нисше вказано або пришлете його до нас, одержите Ілюстровану Премієву Листу та Спеціальну Премієву Карту, яка буде варта 10 зарових значків. Лишень одна така премієва карта буде принята від костумера з 40 або більше значками. Будь котрий з наших Премієвих Склепів вимінне сю карту враз з ощадженими Вами значками з бляшанок. Коли у Вашій місцевости нема склепу де можна вимінити значки і Спеціальну Премієву Карту, пришліть се до Borden Premium Company, 44 Hudson Street, New York City враз з числом премії зазначеної в Ілюстрованій Премієвій Листі а ми вишлемо Вам сю премію даром і оплачено.

Ми запрошуємо Вас також відвідати наші склепи, чи з значками чи без них, та оглянути наш склад ріжних гарних премій які можете набути разом за значки.

Инші склепи премій в Jersey City помішені:
JERSEY CITY, N. J.
254 Grove Street near Newark Avenue
254 Summit Avenue near Newark Avenue

Инші премієві склепи:
NEWARK, N. J.
32 Warren Street near Washington Street
PERTH AMBOY, N. J.
259 McClellan Street near Smith St.
BAYONNE, N. J.
225 Broadway near 15th Street
ELIZABETH, N. J.
1115 Elizabeth Avenue near Broad St.
PATERSON, N. J.
325 Main Street near Oliver St.

„Щадіть значки на вартісні премії"

КУПОН
Borden's Premium Co., Inc.
44 Hudson Street, N. Y. C.
April 16, 1924
Сей купон мусить бути виміняний протягом 15 днів від повисшої дати на Спеціальну Премієву Карту.
ІМЯ ..... Ч. 4
АДРЕСА ..... Ukrainian

ДОПИСІ

МИЛВОКІ, ВИС.

Мотилиця.

Наші замотиличені барани, які прозивають себе большевиками, доходять у своїм задурманенню до такої глупоти, що не знаєш, чи сердитися, чи тільки сплюнути у їх сторону. Скликали вони у нас буцімто „народне віче" і спровадили аж з Пулман, біля Шикаго, якогось Шавалу, котрий наплів тільки нісенітниць, що аж слухати було гидко. Той „панич", який десь-колись, як сам хвалився, пробував вивчитися в Сокали на учителя, пробував змастити болотом найкращих синів України. Розуміється — бреше собака проти сонця і нічого не вдіє і таксамо наші хворі барани не зуміють замазати ясної слави наших народних героїв. Але проте хай усі Українці знають, яка це худібка отті наші большевики! Подумайте тільки, на кого вони накидаються! На Володимира Великого і на Богдана Хмельницького! Оттакий недотепа, оттакий недоук хоче обляяти болотом найкращі моменти нашої бувальщини!

І так онтой „панич" Швала сказав, що Володимир Великий був тираном, який насильно змушував нарід до принятя християнства. Він назвав „тираном" нашого князя, якого нарід називав „ясним сонічком", який подбав за ще, щоби в нашій державі не було ні одного голодного, ніодного, щоби жив в біді та нужді. Оттаке „нідочого" кидає болотом на імя князя, який злучив усі землі й увесь народ разом у одну могучу державу. Оттаке зіллечко, що у своїм життю не вчинило нічого доброго для народної справи, береться очернювати нашого володаря, який прославився своєю добротою і ласкавістю для робучого народу!

Цейсамий „панич" казав, що Хмельницького не годиться мати на прапорі, бо через нього погибло богато народу на війні. Подумайте тільки, яка це думка! Після цього „панича" то лучше бути вічними рабами, ніж встати і боротись за волю!

Аджеж большевики вигубили більше народу, ніж усі визвольні боротьби українського народу! Але це вільно, бо це „червоні спасителі світа". Проклятим московським комуністам вільно знищити цілу Україну, щоби захопити українську землю для голоти і зволочі з усього світу. Ми, Українці, повинні вмерти, щоби драпь з усіх усюдів могла зажити щасливо на наших землях! Гей, милий Боже! Які-ж погані, які ідіоти оці наші большевики! Лижуть руки у різунів, які вимордували десять мілінонів українського народу. Беруть платню від московських опричників, які хотять вигубити цілий наш нарід.

Проти тої безглуздої балаканини виступив Придніпрянець з Київщини, Ф. Борсук, який опрокинув безглузду балачку „панича" та між іншим спитався, чому комуністи московські віддали українські землі і нарід на поталу Ляхам та Румунам і чому тримають в ярмі цілу Придніпрянщину? Він висміяв усі надії на поміч від Москви, яка не уміла дати собі рати навіть з Польщею. Впрочім, Московщина це і є опир, який ссе кров нашого народу вже сотки літ. Ляхи й Румуни це наші вороги, але ніяк не лучша Московщина, яка радаб вигубити нас до самого корніня.

Відтак говорив один студент і спитався, чому голод не знищив і десятої части тої людности на Московщині, що на Україні, а відтак спитав „панича", чому не втікає з капіталістичної Америки до комуністичного „раю"?

На це все „панич" не годен був нічого відповісти. Зібрати тільки збірку около $30.00 на висилку „конгресмена" на „робітничий конгрес". П. Г.

ВИЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

З життя тутешньої кольонії.

Недавно у Свободі було оголошення, що одна з наших інституцій в Ню Йорку виготовляє свого рода „провідника" про життя української іміґрації в Злучених Державах. Це світла ідея. Такі „провідники" находяться між усіми більшими іміґраціями в Америці, а мали їх і Українці в Галичині. Це матеріял, який кождому інтересованому пригодиться. Ми назагал маємо дуже мало збірних вістий і даних про те, яким руслом пливе життя в кождій кольонії. А фактом є, що — вглянувши уважнійше — в кождій українській кольонії деякі сторони життя представляються в таких цікавих видах, що довідатись про це ширшому загалові є навіть корисним. І отоє головна причина, чому ми хочемо в правдивому світлі представити життя Українців у Вилмінґтон (не очікуючи навіть появи „провідника", бо хто знає, коли такий вийде), а булиб незвичайно раді довідатись щось цікавого про життя инших кольоній.

Вилмінґтон — найбільше місто стейту Делавар. Населення 110.000. Це осередок комунікації; тут сходиться три зелізничі шляхи, що лучать місто з північними, полудневими і західними центрами, та водний шлях, що лучить нас із сходом. Це осередок торговельного і промислового життя стейту, що рівночасно є осідком многих фінансових підприємств, які провадять інтереси у ріжних стейтах сходу. Одним реченням: Вилмінґтон, це вижний пункт для американського промислу і торговлі.

Тут зосередниличось около 150 українських родин, що збитою масою заселяють три вулиці полудневої части міста. Більшість з них походить з повітів перемиського й добромильського, а решта з инших сторін Галичини. Іміґрантів з Великої України тут дуже мало. Вони працюють: по зелізничих заводах (шапах), де більшість з них є механіками, у корабельних заводах (шипярдах), у зелізних фабриках (фандрах) і шкіряних гарбарнях, де робота йде досить добре і платня несогіршa; тут платять звичайним робітникам від 45 до 60 ц. на годину, а фахові робітники побирають по 75 центів.

Промислом занимається двох Українців (Біян і Гула). Вони виробляють содові напитки, маючи власну робітню з усіми машинами, вартости около 15 тисяч долярів.

Торговлею занимається процентово досить значне число. Є пять українських індивідуальних гросерень, одна пекарня і два склепи з тютюном і цукерками. Кромі того є один склад (wholesale house) корінних товарів Петра Левицького і С-ки і два компанічні склепи (гросерні) про які буде мова пізніше. Спілка Петра Левицького проваджує ярину і овочі зелізничими возами.

Цікавою може кому окажеться історія пекарні. Це по війні не було тут українського пекаря. Наші люде і склепарі брали хліб від Поляків. Колиж в 1918 р. Поляки напали на Галичину, Вилмінґтонців це так оburило, що присягнились бойкотувати Поляків. Мали вже все своє, бракувало ще свого пекаря. А був один, але працював у пекарні Поляка. Тоді наші люди скликали збори, покликали того пекаря (Ф. Труса) і кажуть: „Федьку, отвирай свою пекарню! Ми всі будем брати від тебе хліб". Але що отворити пекарню з усіми приладами треба купку грошей, а у п. Труся їх всіх не було, то громадяне таки зараз зложили відповідну суму в виді позички і нині свій чоловік має пекарню і бизнес, що вартують понад $10.000.

В ґімназії маємо свою представницю в особі панни Любки Горбатюк; вона вчить французької мови і всесвітної історії.

Є у нас відділ У. Н. Союза, що начисляє 230 членів. Маємо свою церков, побудовану 1909 р., де священиком є о. Антін Лотович і школу, в якій учителює п. Теодор Яворський. До школи ходить щоденно 140 дітий.

Місяць тому віддано до ужитку величаву будову Народнього Дому. Будову цього дому почато у вересні 1923 і на цьому тижні цілком покінчено. Також інтересна історія: до будови дому взявся комітет, не маючи до розпорядимости одного цента. Громадяне не конче попирали гадку будови. Колиж побачили, що мимо всього робота йде, вже поставлено основи, двигаються стінні мури, тоді погодились з конечністю власної хати і тоді аж почали сипатись добровільні жертви. Доси зложено понад $5.000 добровільних жертви і як так дальше пійде, дім буде виплачений ще цього року.

Воно показується, що тільки енерґією і працею поконається усі лихі сторони іміґрації.

До найновіших проектів життя належить занотувати основання нового підприємства п. н. „Амерікен Роллінґ Сторс Компани". Це річ небувала не лише між Українцями, але й між Американцями. Це руховий склеп корінних товарів (гросерня). Гадка про переведення в життя цього пляну токлася довго. Остаточно трьох людей зложили капітал і взялись до роботи. Куплено великий „трок" і в середині уладжено його на вигляд склепу. Заповнено цей склеп усіми корінними товарами і вислано його робити інтерес.

І ось цей чотирокоесний склеп ще від грудня 1923 р. обслугує кождого дня одну дільницю міста, около 500 родин, продаючи весь товар за готівку і по найтаньших цінах. До цеї пори цей один склеп приніс стільки зиску, що минувшого тижня куплено другий корінний склеп за ціну двох тисяч долярів, а тепер шукається відповідного місця на третій. Склеп А. Р. С. компанії конкурують з такими склепами як „Атлентик енд Пасифик", продаючи тусаму якість за тусаму ціну, а в деяких случаях центадва на фунті танше, чим в „Ей енд Пі".

І ще раз треба повторити, що незломною енерґією і невсипущою працею дасться всьо лихо поконати.

Тимон Колодій,
(секр. від. 247 У. Н. С.)

АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ
для скорости, безпечности і вигоди.

З НЮ ЙОРКУ до Плимут, Саут Гемптон, Шербурґ і Бремен з сполученнями до всіх частий Европи.

Приватні каюти для 2, 4 і 6 людий. Покій для курців, сальон для женщин, широкі променадові шальони і музичні концерти на всіх кораблях.

Найлішний харч у великих виборі подаєся з великих чистих кідальних.

За ціни відїзди і инші інформації вдайтеся до місц. агента.

UNITED STATES LINES
45 Broadway, New York
Завідуючі управителі
United States Shipping Board

В КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

СЛАВНІ ЛЮДЕ ЖИЛИ ПЕРЕСІЧНО ДОВГО.

І так: **Ганнібаль** (картаґінський вожд, що боронив по геройськи свою батьківщину перед наїздом Римлян) жив 63 роки, **Марій** (син римського хлібороба, своєю невсипучою працею вибився на становище римського конзуля) жив 71 літ, **Наполеон** 51 літ, **Ньютон** 84 літ, **Ксенофонт** (грецький історик) 86 літ, фільософ **Плятон** 82, **Галілей** 78, **Коперник** 70, **Сократ** 68, **Арістотель** 62, природник **Ліннє** 70, композитор **Гайдн** 77, цісар **Бісмарк** 84, **Фридрих Вел.** 74, **Ціцеро** 63, **Тайлеран** 84, **Вашінґтон** 67, **Софокль** (грецький драматург) 90 літ, **Петрарка** 70, **Ґете** 83, **Вольтер** 84, **Тіціян** 99 літ, **Мікель Анджельо** 89, **Велясквез** 61, **Рубенс** 63.

НЮ ЙОРК, Н. Я.

Дальший таг викладу на тему „Constitution of the United States" відбудеся в кождий четвер о 8. год. вечером в Українськім Демократичнім Клюбі, 59 St. Mark's Place.

Вступ вільний також для не-членів. Членів, котрі отримали горожанські папери в місяці марті, проситься подати число і дату видання паперів.

88-89 ВИДІЛ.

HIPPODROME 43rd St. & 6th Ave. New York City

Тепер виступає так славний Український Національний Хор та богато других подовільних представлень.

ЦІНИ 50 ЦНТ. ДО $1.50.

КОЖДИЙ ПАМЯТАЄ

як дуже є пожадана поміч для родин в краю на початку весновання. Тоді на все мусять робити видатки за готівку,

ГРОШЕВА ПОМІЧ

вислана через загально знаний

BOSAK STATE BANK
SCRANTON, PA.

буде виплачена в краю в трех тижнях в американських долярах, на послідній кревній почті.

Коли вибирається до краю, напишіть нам. Вистараємося Вам о вигідне місце на добрій шифі.

Коли спроваджуєте кого з краю, напишіть нам. Все виробимо для Вас в найлішім порядку.

Також, в справах кравчих, ґрунтовних, маєткових, повномочий, контрактів і в справі безпечного складання Ваших грошей на процент — заходіть або пишіть на адрес:

BOSAK STATE BANK
SCRANTON, PA.

В КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НА СВЯТА!

ШИНКИ КОВБАСИ

П. СТАСЮК

Ріг 7. вул. 118 First Ave, New York City

Tel.: Dry Dock 2030.

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ В НЮ ЙОРКУ ВИРУБ СИРОГО МЯСА ВСІЛЯКОГО РОДА І МАСАРНЯ.

На свята виробляємо спеціяльні ковбаси і шинки, як рівнож приймаємо спеціяльні замовлення та достарчаємо домів. Всі вироби виробляється з як найсвіжійшого мяса і як найчистійше, длятого хто з Родимців не мав спосібности видіти і мати наші вироби, зволить ласкавенько зайти до сказаного складу а переконається.

За все, що свіже і хороше ґарантуємо:

Увага: Хто з околиці Ню Йорку з менших українських складів і ґросерень хотівби дати більше замовлення на свята, зволить ласкаво зайти до сказаного складу пару днів вперед і дати замовлення, а товар дістане на час, хороший і по приступній ціні.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

СПОГАДИ, ЩОДЕННИК ТА ЛИСТУВАННЄ.

І. ТОМ.

СПОГАДИ.

XIV. (1900—1902). (48)

Загально Безпартійна Українська Організація. — Склад і діяльність її. — Рада Організації. — Зміна статуту. — І. Шраг. — В. Степаненко. — В. Винниченко. — Мої журфіяки.

Ще в серпні 1900 року, на зїзді загальної організації про заснування якої я вже казав, коли стало відомо що я оселяюся в Київі, то мене вибрано в члени Ради (Заряду, чи Центрального Комітету) організації.

Збори, чи Зїзд організації до 1904 року відбувалися раз-у-раз в помешканнях В. Б. Антоновича, М. В. Лисенка та М. П. Старицького, бо тільки у них тоді були, відповідні до збору такого великого числа людей, кватирі. Приїзжі з провінції, хто не знав де буде перше засідане, раз-у-раз могли довідатись про це в нашій книгарні „Київська Старина" від завідуючого (директора) книгарні В. П. Степаненка. В помешканні зборів, на деяком разу-раз виходив хтось з членів Ради, що знав найбільше число провінціяльних членів Організації, та це тяжко було знати бо на збори приїздили майже раз-у-раз ніґдані люде, найдіяльніші, найрухливіші, а члени організації. Годин в 11 ранку, коли вже всі поїзди поприходили, господар кватирі відкривав зїзд, попереджуючи, що коли несподівано заявиться поліція, то всі повинні говорити в одно, що прийшли для такої-то цілі: коли це було у Антоновича, то зібрались на його приватну лекцію по археольоґії, коли у Лисенка, то посходились слухати його нові музичні твори, а у Старицького — нову театральну пєсу. За весь час істнування організації тільки раз, у проф. Антоновича, на зїзд прийшов околоточний (поліційний офіцер), зацікавившись великим числом людей, що зайшли в невеликий будинок професора Антоновича. Коли про це дали знати з сіней (передпокою) до проф. Антоновича ставкою великої стіни карти (мапи) і почав росказувати про результати своїх останніх роскопок. Околоточний спочатку зацікавився, сів і слухав уважно, потім йому це обридло і він задрівав, але на його радість його покликали до їдальні, дали йому випити й закусити і він пішов собі з зборів. Двірники (сторожі), що повинні були доносити в поліцію про всяке зібрання в їх будинках, звикли вже, що у Антоновича, Лисенка та Старицького часто сходилося багато людей і без зїздів, то вже й не доносили.

З того часу як я в 1906 році придбав будинок, а проф. Антонович часто виїздив в теплі краї, а Старицький став хворіти, загальні збори відбувалися переважно у мене. Будиночок мій, як віла, стояв у глибині двору, закритий від вулиці салком, двірник раз-у-раз був свій, то до мене ні разу не приходили, а поліція під час зїзду, хоч не раз робила труси ночами. З того часу як я почав видавати ґазету, у нас умовлено було, на випадок приходу поліції на зїзд, що я, як видавець, зібрав з ріжних кутків України своїх співробітників, щоб умовитись про дальше ведення ґазети, і розповсюдження і т. д.

Після такого попередження, господар пропонував вибрати голову зїзду, бо йому самому треба часто виходити з сіней господарських справах, то-що. За голову, скільки я памятаю, все вибірали всіма поважаного І. Л. Шрага, з Чернигова.

Син лікаря-Німця і чернигівської України, монументального росту, з громовим басовим голосом, з Бісмарковською головою, вусами і обличчям, Шраг з першого-ж погляду викликав до себе повагу всіх. А хто знав його близче, той не міг не полюбити за милу, лагідну і тактовну вдачу та за чуле, відзивчиве серце. Свідомим Українцем він став уже бувши середнього віку, коли йому, як чернигівському адвокатові, довелося близько сходитися з народом. Тоді він ясно побачив, що нема одного „русского" народу, як запевняли не тільки урядові кола, а й московська, навіть радикальна інтеліґенція, серед якої Шраг мав широкі звязки ще з часів свого пробуваня в Московському Університеті, а з повішенним російським революціонером Лизогубом був великим приятелем ще з дитинства.

Стосунки з українським народом показали йому, що цей нарід зовсім відмінний від московського, не тільки мовою а вдачею, звичаями, культурою і Шраг став до самої смерти своєї (1919 року) одним з найактивніших, послідовніших тощьовників на полі нашого відродження українського народу. Бувши гласним (виборним) радним Чернигівського Губернського Земства він при всякій нагоді доводив потребу заведення української мови в народніх школах, і Чернигівське Земство не раз, по його ініціятиві, виносило відповідні постанови і звертало про це уряду, натурально безуспішно, але ці постанови ставали широко відомі серед громадянства і мали на нього великий вплив, бо всякий, що вагався в сьому питанню, бачив, що того добивається не безвуха ворота молодь, а статечні, досвідчені вибранці заможних клясів людности.

Після переїзду до Київа проф. М. Грушевського, коли вже Шраг, по старости літ втомлився, за голову раз-у-раз вибірано М. Грушевського, а за секретарів були тамтешні Ф. Матушевський та С. Ефремов.

Засідання починались з читання постанов попереднього зїзду, записаних такими гієроґліфами, що розібрати їх міг тільки автор і при тім на таких малесеньких клаптиках паперу, що їх легко було сховати, а в великій крайности й проковтнути. Потім члени Ради здавали по черзі справоздане з того, що зроблено по тих постановах і взагалі про діяльність Ради, а також касове справоздане, вичитувались маленькі [illegible] і з маленького папірця, бо в Організації, по принципу, велося яко мога меньше всяких записів, а особливо прізвищ, щоб не дати матеріялу Охранці (Політичній поліції).

По скінченню і по обговоренню докладів Ради, давали справоздання провінціяльні члени Організації з того, що робилося на місцях, на провінції. З діяльности Одеської Громади раз-у-раз давав справоздання М. Комар, а по його смерти найчастіще др. Луценко, а часом С. Шелухин, член Одеського Окружного Суду, дуже енерґійна людина, щирий Українець. Про діяльність Петербурської Громади оповідав звичайно П. Стебницький, а часом О. Лотоцький, що недавно переїхав на службу до Петербурґу з Київа, відомий під псевдонімом Білоусенка, як автор шкільних підручників. Коли зазнувалися Громали в Чернигові та Полтаві, то від дерцої раз-у-раз приїздив Шраг, а часом і М. Коцюбинський, а від другої М. Дмитрієв, адвокат, пізніще видавець „Рідного Краю", а після його смерти раз-у-раз приїздив П. І. Чижевський, вже немолодий, але незвичайно енерґійний і діяльний чоловік, потім депутат до 1-ої Державної Думи. Найменьше інтересні були доклади членів організації одинаків, що приїздили з глухих кутків провінції.

(Дальше буде).

КОМІТЕТ ЗБАРАЖЧАН УРЯДЖУЄ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 20. КВІТНЯ 1924

в УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 E. 6th St., NEW YORK, N. Y.

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

В ПАМЯТЬ ЗАСЛУЖЕНОГО ГРОМАДЯНИНА ІВАНА ТЕЛЕВЯКА

під управою професора А. Гуньки і співучасти його учнів.

Початок о годині 7-ій вечер. Вступ 75 і 50 центів.

Весь дохід призначений на будову Українського Дому в Збаражи.

Вшов. Родимці! Отсим запрошуємо Вас на цей Величавий Концерт, на який заведете весело вечір зі своєю родиною і товаришами при звуці музики, а заразом допоможете побудувати Українським Дім в Збаражи. Сподіємось від Вас численної участи в цім концерті за що вже вперед складаємо подяку. — КОМІТЕТ.

59-92

ФАРМИ!

ДО СПРОДАННЯ доми, лоти, фарми. Фарма 125 акрів, 15 акрів ліса, сад, решта орна земля, дім на 10 кімнат, 7 пишних будинків, 11 коров, 3 коні, 200 кур, машинерія, близько міста. Ціна $6.000, готівкою $2500. — Фарма 100 акрів, 20 акрів ліса, сад, решта орна земля, дім на 8 кімнат, 4 пишних будинків, 6 коров, 2 коні, 9 безрог, 150 кур, машинерія, школа близько. Ціна $4200, готівкою $2000. **FILANOWSKY, 103½ St. Marks Pl., E. 8th St., New York City.**

ФАРМИ! ФАРМИ!

Вдова усьтиль продати свою фарму 30 акрів гарнірі рівної землі, ліс, сад, дім з 7 кімнат, стодола, 8 курників для 3000 курий, 6 інкубаторів на 500 яєць один, 1000 курий, корова, кінь, всяка машинерія, 1 миля до міста. Ціна $5000, готівкою $2500.

Фарма 300 акрів, 150 акрів орного поля, решта пасовиско і будівничий ліс, велика ріка на фарці, сад, гарний дім з 10 кімнат, велика стодола і другі гарні забудування, 12 коров, 2 коні, 200 курий, фармерська машинерія, школа при фарці, 2 милі до міста. Ціна $7500, готівкою $2000. 87-91

P. OWDY,
194 Avenue A, близько 12. улиці,
New York City.

ДОМИ! $100 ДОМИ!

Кождий з Вас може бути властителем 10,000 кв. стіп землі і дому, а притім ховати кури і корову, єсли можете дати $100 на почоток. Дім за 4 або 5 кімнат від $1,000 до $1,500 на ваше бажанне, на місячні сплати по $10. Ці малі фарми положені 5 миль від Ню Йорку де є много фабрик в котрих кождий може мати забезпечену працю. Зголошуйтесь до: SLAVONIAN HOMES CO., 206 Broadway, Room 244, New York.

ФАРМИ І ДОМИ в ROME, N. Y.

Ся фарма 70 акрів з худобою і з машинами і першої кляси будинки є до спродання. 7 коров, 4 ялівки, 4 коні, безроги і все що знаходиться на фарці є до спродання, коло міста і школи, сировні. Є на сій фармі кузня зі тульсами.

Ціна $6700, вплати половина.

Фарма 98 акрів, 8 коров, 2 коні, 6 ялівок, безроги, дім мурований, нова баня і інші будинки і машини.

Ціна $6000, вплати половина.

Фарма 48 акрів, 3 коров, 2 коні, безроги і дрібі, машини. Ся фарма при стейтовій дорозі, пів милі від міста.

Ціна $3000, вплати половина.

Фарма 20 акрів, 4 корови, 2 коні, кури, гуси, качки, дім новий і баня, всьо першої кляси.

Ціна $3000, вплати половина.

Прошу писати по інформації а я все по правдивому відпишу, за що гарантую. 88-90

ІВАН ЛАВРУК,
306 So. Madison St., - Rome, N. Y.
Telephone 1377

ФАРМА 160 АКРІВ, добра стодола, сайло, 16 коров, 3 коні, кури, всі фармерські знаряди, дім, 18 мінут ходу до міста, церкви і української школи, школа американська на фарці, 10 мінут до молочарні, недалеко 150 українських родин, можна зробити добрий інтерес. По дальші інформації прошу голосити до: 88-90

ANTHONY BYC,
101 N. East St., Sayre, Pa.

ФАРМА 128 АКРІВ, дім на 7 кімнат, велика стодола, стайні для коров і коний, сайло, курник, куча, шпихлір, велика річка плине коло хати і стодоли, 12 коров, 1 ялівка, 3 коні, свині і кури, машини до сіна, 250 бушлів вівса, картофлі та всяке збіже. Дім і другі забудування майже нові, всі машинерії, при цементовій дорозі, Ціна $5.500, готівкою половина. **CHAS. BELETSKY, R. F. D. 2, Broadalbin, N. Y.** 88-90

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ.

Спілка фармерів спродає богато фармів по дуже низьких цінах. Фарми від 15 до 300 акрів в середині нюйорського стейту. Тут є 6000 польських і українських фармерів, земля чорна і без каміння, всюда рівнина, є тут великі міста і маркети. Пишіть по нашу лісту фармів. 86-98

FARMERSKIE BIURO,
P. O. Box 592, Broadalbin, N. Y. P. O. Box 211, Versailles, Conn.

ДОБРА НАГОДА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Маю до спродажі малі і великі фарми в місцевости де єсть 10 фабрик, платня добра, місцевість дуже гарна, здорова, 14 миль від Нюйорку. Н. Дж., 2 милі від богатого міста Морістаун, Н. Дж. Хто купить не пожалує. Приїзджайте сейчас до: 83-90

HARRY FANOK,
WHIPPANY, N. J.

ПО ПРИЧИНІ СТАРОСТИ продається добра фарма 300 акрів, 150 орного поля, решта пасовиско і будівничий ліс, ріки, сад, дім на 9 кімнат а добрі стайні і 5 других будинків, 40 коров, 2 коні, 300 курий, 3 свині, вози і машинерія потрібна на великий фармі, 2 милі до міста. Ціна $8000, готівкою $3500. 86-91

Фарма, 1 м. від міста, 80 акрів, сад, ліс, дім на 8 кімнат, стодола, курники і другі забудування, 6 коров, 2 коні, 300 курий і машинерія. Ціна $4700, готівкою $1500.

Great Meadow фарма 450 акрів, 300 орного поля, решта пасовиско і будівничий ліс, велика ріка, великий обовічний сад, дім на 12 кімнат і 8 других будинків, 45 голов реґістрованої худоби, 6 коний, 450 курий, 5 свиней, всі посіви, вози, машинерія; доїхи $700 в місяць, 2 м. від міста, школа при фармі. Ціна $15.000, готівкою $6000.

PETER OWDY
194 Ave. A, бл. 12 ул., New York City.

ФАРМА 103 акрів, з того 20 акрів грубого ліса і пасовиско, земля чорна, ріка і без каміння, добре вироблена, будинки як нові, дім на 8 кімнат з дою і порчем, своя ріка, 6 коров, 2 коні, кури, всякі звяреди до фарми, близько стейтової дороги, міста і коліи, школа при фарці. Ціна $5000, вплата половина, решта по $100 річно. Продає сам властитель **J. R., Box 592, Broadalbin, N. Y.** 86-90

ПОКУПЦІ ФАРМ, УВАГА!

Маю спеціальну дешевість: 65 акрів фарма лишень за $3.500, готівкою половина, самі будинки варта більше. Другі фарми різних величин по правильним цінам. Чесна обслуга гарантована. Приходіть до мене або пишіть по лісту фармів. 89-94

KERSTNER (Знаток Фарм),
27 Brown St., Flemington, N. J.

НА ПРОДАЖ ФАРМА 107 акрів, 60 акрів під пугтом, коло стейтової дороги, дім на 5 кімнат, баня, курник і шопа, будинки добрі. Ціна $1500, готівкою, $750. Голосится до: 89-92

M. CHUNYCKI,
4 Columbus Ave., Amsterdam, N. Y.

ДОБРА НАГОДА

для тих що хотілиби набути добрий кусок землі близько фабричного міста з цілим інвентарем, будинки першої кляси, ціни від $3000 в гору. Маю також добрі доми на продаж близько фабрик Brass & Copper Co., ціни ріжні від $2000 в гору. Маю також на продаж бизнеси: гросерия, бучерня, барбер шапа. Хтоби желав що набути, прошу голосится на понизшу адресу: 89

MICHAEL MARTIN,
117 E. Whitesboro St., Rome, N.Y.

ДОРОГІ БРАТТЯ УКРАЇНЦІ!

Много з Вас купило би собі фарму більшу або малу, а що не знаєте де і яка фарма продається, виходить часто з непорозуміння. З тої причини, я фармер, звертаюся до Вас і хто хоче купити просто від властителя фарму, я покажу даром.

300 акрів фарма, 70 літній Англіч, ні жінки ні дітей, хоче конче продати сю фарму. Дім дуже добрий, 18 кімнат, вода в домі, стім гіт, дві великі нові барни, 28 коров, добрий бугай, 12 ялівок, 4 коні, кури вода в стайни, великий сад, 150 акрів орної рілної без каміння землі, а решта добрий ліс і пасовиско. Молоко розвозить такой зараз у місті по хатах на 15 долярів денно. Суть там розвозити машини, віджжай і трок, котрий розвозить молоко. Хоче за ню $14.000 готівкою $5000. Хто купить сю фарму, подякує мені.

Друга 150 акрів, 65 орної землі а решта добрий ліс і пасовиско, новий дім на 10 кімнат, добра стайня і стодола, коров, коні, ріжні машини до розмітання гною, до орання на 2 плоги, вози великі і малі, сад, газлінновий іджжай сплит 4 коний. Ціна $6700, готівкою $2500.

Хто тільки здумує купити, прошу писати а купите много тамче по відомости. Знаю дві малі по 30 акрів і 37 акрів. Прошу спішитися і голоситися:

NYKOLAI LAGODA,
Versailles, Conn.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

ЖИДІВСЬКА РЕПУБЛИКА НА УКРАЇНІ.

Голос з наддніпрянських еміґраційних кругів.

(З львівського „Діла").

В останні часи телеграфні агенства та ріжні часописи принесли український суспільности інформації про новий большевицький помисл, а власне про бажання утворити на півдні України якусь „Жидівську Радянську Республику". До цієї республики на основі жидівського проекту, навіть вже затвердженого радянським урядом мала би ввійти вся наша південна територія над Чорним Морем, себто шпихлір України Херсонщина з головним українським портом на Чорному морі — Одесою, потім південна частина Катеринославщини, вся Таврія і т. д. Словом в склад цієї республики має увійти найкращий хлібний район зі всіми портами на Чорному морі.

До ріжних „експерименів" ми вже давно привикли і заздалегідь вже всі знаємо, що з них ніколи нічого путнього не виходило і не вийде. І коли навіть такий експеримент міг виникнути в головах кількох Жидів-комуністів то це також нас не дивує, але знаємо, що це викликало заінтересування в ширших жидівських колах на Заході і навіть в Берліні для переведення цієї справи зорґанізовано комітет. Над цим проектом мають бути переведені ріжні наради та відбутися зїзди. Отце останне нас дуже дивує.

Всі дуже добре знають, як сильно був поширений між жидівством клич за Палестину, що викликав до життя повстання найсильнійшої тепер сіоністської партії. Це клич, а зглядно сіоністи зустріли всюди симпатії і навіть підтримку у таких держав, як Англія, Ручені Держави Америки то-що. І в кінці кінців давня мрія жидівства здійснювалась, — їм віддано Палестину, в якій малося утворити жидівську державу.

Та досі з цих заходів не велика користь. Спротив Арабів не дає змоги Жидам розвинути ширшу кольонізаційну діяльність.

Новий помисл створити жидівську радянську республику має дві вихідні точки. Перша з них — це намагання Росії відмежувати Україну від моря та цупко пригорнути до своїх матірних грудей. Одначе важко підозрівати нинішніх правителів Росії, щоби вони зовсім поважно і реально трактували цей плян, хоч Жиди становлять русифікаторський авангард на Україні. Другою вихідною точкою є бажання при допомозі цього нереального проекту добути гроші від світового жидівства. Революція є дуже коштовним підприємством. На початку революції кинуто клич: „грабуй награблене"! Клич був удатний, успіх величавий, але вислід пожалування гідний. Опісля на чергу прийшли церковні маєтки, одначе небавом і їх не стало. „Развйорстки" і „продналоги" з часом теж мусіли перевестися через невдоволення селянства. „Смичка" міста з селом теж поступає дуже пинято і не ворожить великих успіхів. А гроші конче потрібні, а найбільше у західно-европейських та американських Жидів-капіталістів. Дотеперішні спроби большевиків притягнути жидівський капітал не повелися. Тому треба було придумати щось нове, імпозантне, разячо-вдаряюче, треба було виставити міцну вудочку, щоби зловити золоту рибку, і придумали нову Палестину на Україні. Мовляв — „какая разница, чем рискуем, валяй Лейба Абрамовіч весь Юг 1 даже с прістанямі; всьо равно, нічево не палучат, ліш би деньгі дастать". Видумка нічого собі, та вона може дуже боляче відбитися на жидівстві.

Всі добре знають про велике поширення серед населення Союзу Радянських Республик антисемітизму, який зростає „не по дням, а по годинам". Найбільше причинилися до поширення антисемітизму компартія. Вона весь час старалася популяризувати своїх діячів, вивішувала на кожному місці їх портрети, вона кричала про їх діяльність на кожному кроці. І тепер в найглухійшій сільській закутині знають: Леніна, Троцького, Раковського, Зінов'єва, Каменева, Радека і ин. Знають, що лише один Ленін був, як селяне кажуть, „православний і русский", а решта все Жиди. А з того висновок: всю біду з „комуною" принесли Жиди, але коли там був Ленін, то його сяк-так терпіли, а тепер після його смерти ми почули дуже цікаві новинки. На північному Заході України почались повстання і погроми. Селянство кинуло клич: „Ленін піддержку з боку численної вмер, треба всім православним рятувати від Жидів комуну". Але деж ді Жиди? Чомусь найшвидче їх найшли в ріжних „чека", „Ревкомах", „Паркомах" то-що, отже бий їх! Комуністи лише при помочі більших військових відділів людей їх зліквідували. Це на провінції, а ще краще воно виглядало в столицях.

При першій вістці про смерть Леніна в Петрограді на б. Олександровській площі біля Миколаївського двірця зібрався великий натовп народу. Большевики — як це у них завше водиться — зараз давай сипати промови. І один з таких промовців необережно зазначив, що — мовляв — „серед всіх видатних діячів комунізму був один русский і той помер". Потрібно було лише зашарати сірник, а все вже було готове і натовп негайно повернув з площі до міста і зробив там страшний жидівський погром і т. д.

Знаємо теж, що коли прийшло до вибору на місце Леніна заступника і коли на цю посаду кондидували такі „стовпи революції" як Зіновев, Троцький і Каменев, то їх не вибрано лише тому, що боялись поширення антисемітизму, який міг загрожувати істнуванню Радвлади. Тай самі лідери комунізму при нагоді публично нераз стараються негодувати своїм товаришам-Жидам про їх семітське походження. Подібний випадок був в нашій присутности в 1921 році на Всеукраїнському зїзді Рад в Харкові, коли на большевицькій фракції Раковський поставив був справу про обмеження прав У. Р. С. Р. на користь Р. С. Ф. С. Р. Проти цього були Українці на чолі з Шумським. Велася велика боротьба і вкінці Раковський покористувався демаґоґією і назвав Шумського „петлюрівцем". Останній, довго не думаючи, почав кричати: „Хто, румунський Жид і поміщик буде мене, українського пролетара, так називати" і т. д. Ясно, що за це Шумському не поздоровилось би, але він мав вже тоді української групи і якось вискочив. Потім велика еміґрація Жидів з С. Р. С. Р. вказує на те, що під Компартією їм не здорово живеться й напевно надалі це не має даних до зміни.

Все це та ще багато инших конкретних фактів вказують на те, що утворення якоїсь „Жидівської Республики" є повним абсурдом, тим більше на Україні. Це лише буде це одним і то дуже поважним атутом в руках антибольшевицьких елементів. Боїмося лише, щоби одна вістка про це не відбилася страшним відгуком по всій Україні. Во чорна сотня безперечно це використає і буде штовхати наші схвильовані маси до заколоту та погромів. А що український іселяне не пустять нікого на свої землі, то найкращим прикладом цьому може послужити відкинення в 20, 21 році московського елементу, який хотіли переселити на наш південь.

Якщо Жиди-комуністи та влада С. Р. С. Р. серйозно думає про створення Жидівської Радянської Республики на території С. Р. С. Р., то вже краще вернути до першого проекту і заснувати жидівську республику біля Гомеля. Тоді можна бути певним, що український народ нічого не мати-ме проти того, щоби жидівською республикою відмежувати Україну від Московщини.

ЗДОРОВЛЄ НАЙБІЛЬШИЙ СКАРБ!

ХОРИМ НЕПОТРІБНО ЛІКАРСТВ АНІ ОПЕРАЦІЇ.

Хіропрактика має вас удержати в здоровлю, а таким, що здоровлє стратили має привернути.

Хорі на всякі навіть на занедбані або застарілі слабости

НЕ ТРАТЬТЕ НАДІЇ.

У всіх — навіть найтяжших недугах можете відзискати здоровлє при застосованню способу і метод Хіропрактики. Нема недуг, щоб неможливо було їх повалити методою Хіропрактики, тілько треба на час вдатися. Як Вам непомогли лікарства ані операції, то зайдіть до моєї канцелярії а будете здорові. Коли не поздоровієте, не заплатите мені ані цента. Інтересовані зволять залучити марку на відповідь.

DR. J. MILLER (Д-р Мельник), Chiropractor — Palmer Graduate,
40 E. 7th St., New York, N. Y.

Кождого дня від 9. до 8. вечер. В неділі і свята від 9 до 1 пополудни.

ФІЛІЯ: 68 Chestnut St., Yonkers, N. Y. — DR. GARNELL

обслужить вас на тихсамих услівях. Години ті самі. 92-94

ПОДОРОЖУЮЧИ
між УКРАЇНОЮ і НЮ ЙОРКОМ
через
ДАНЦІГ або ГАМБУРГ
на славних „О" кораблях
ROYAL MAIL
Знаменита обслуга і кораблі дуже часто курсують.
ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.
26 Broadway, New York City

PAIN-EXPELLER

ЛІНІМЕНТ ВЕЛИКОЇ СЛАВИ

На болі мускулів і вязів. На болі в грудях і плечах.

Для злекшення торгаючих болісних шарпань невральгії. На ударення і покалічення.

Майте бутельку під рукамн— не знаєте хвилі, коли буде Вам потрібній. До набутя у аптеках по 35 і 70 цент.

F. AD. RICHTER & CO.,
104-114 So. 4th Street,
Brooklyn, N. Y.

ХИРОПРАКТИКА
верне утрачене здоровля
ДР. В. БОРАК
(школи Палмера)
628 Humboldt St., pir Driggs Ave.
Greenpoint, Brooklyn, N. Y.
Годині: 2 до 5; 6 до 8 у вечер.

СКОШЕНИЙ ЦВІТ

вишиок з галицьких образків, повість Василя Барвінка (Володимира Барвінського), друге видання, із вступом Богдана Лепкого.

Ціна 75 центів.

„SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

МАЮ НА ПРОДАЖ МЕБЛІ з чотирох кімнат, купуючий може замешкати, 4 кімнати до фронту і горяча вода. Голосится до: **Anastasis Teodoryces, 1823 First Ave., New York City** (межи 94. а 95 улицею). 88-89

СЕКРЕТНІ КАРТИ, магічні, читання, витвлення та ріжні инші штуки, книги магічні до показування штук можете купити в нас та богато других несподіванок. Пишіть всі, старі і молоді, ще днесь по наш ілюстрований катальоґ, залучаючи 10 ц. а не пожалуєте. **Fan. P. O. Box 3662, Philadelphia, Pa.** 86-89

ЗАПРОШУЄМО терпячих на хронічне і заведбане затверджене довгатись яку збродню попоснюють проти тіла. Скутки того страшного ворога тіла як і що инакодюк старокравий міг личичний може учинити даромо. Пишіть сейчас долучуючи марки до: **Wrublewski, 180 Ave. C. (Dept. 35), New York, N. Y.**

НОВІ УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ

27007 Христос Воскрес і Єрусалиме ..... 75 цнт.

Братця Українці, хтоби а вас хотів яких небудь рекордів, в мене можете дістати які лишень схочете. Хто би хотів до розпродажи дістане опуст. Замовлаєтеся і гроші шліть до: 83-93

ANDREW BARNA,
127 Riverdale Ave., Yonkers, N. Y.

ЛИШЕНЬ в мене можна дістати ріжні книжки, магічні штуки та ріжні зілля на жовудові і инші долегливости, а також богато других цікавих річий. Пишіть по циркуляр залучаючи 4 цнт. марками.

REAL MAGIC SALES HOUSE,
L. Hollub, Prop.
184 E. 7th St., New York City

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ МУЖЧИН І ЖЕНЩИН

як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, висилення, нервове ревматизм, остре, нервові і хронічні недуги. Порада даром.

Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. а Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

ДР. АНДРЕЙ БОРАК
ХИРОПРАКТОР
лічить найновішою методою рівні заданнені недуги.
210 EAST 17th St., NEW YORK, N. Y.
Понеділок, середа, пятниця від 10 рано до 8. вечер.
Вівторок, четвер, субота від 2 до 8.
Неділя від 10. до 1.
Пишіть по оказове число „Хіропрактика".

КАТАР МІХУРА

Мущини! Хоронїть себе перед всіма заразливими хоробами

SANYKIT

Охоронїть для мущин Це найбільшу охорону

Велика рурка 35 цент.
Кіт (4ч) $1.00

У всіх аптиках або у San-Y-Kit, Dept. B, 92 Beekman St., New York

Пишіть по циркуляр

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські погребники

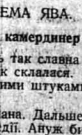

Без ріжниці в котрій стороні Щікаго або околиці мешкаєте, телефонуйте до МУЗИКИ і зашлють гроші.

2157 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4252 а 4253

Людвик Гольберґ

МУЖИК ПАНОМ.

Комедія в пяти діях.

(Переклад з данського М. Ценевенка.)

(Докінчення)

Яків: Від кого другого я не стерпів би таких слів, Іеппе. Але ти мій добрий покупець, і я не все це твоє переймаю, що у воді пливе.

Іеппе: Шапку зніми, підляко якийсь!

Яків: Що це ти з глуздів зсунувся по дорозі, як це ти стався такою важною персоною?

Іеппе: Треба тобі знати (похитується на пятах), що після цього як я з тобою бачився, мене повісили.

Яків: Ха-ха-ха! Не велика честь. Не завидую такого щастя. А ось що Іеппе! Де нажерся, там і відригай. Ти собі пеш-гуляєш бог зна'де, а до мене приходиш і начинати сварку?

Іеппе: Зніми шапку кажуть тобі, ледащо ти якесь! Може не чуєш, як бреньчить у мене монета в кишені?

Яків: (знімає шапку). Ось тобі на! Деж це ти так розбогатівся?

Іеппе: (знову похитується на пятах). Тоді, як був паном, Якове. Розповім тобі все, що мені приключилось, але насамперед подай мені скляночку старого меду. Нам не до лиця тепер тягнути сивуху.

Яків: (Побіг у хату, приносить пляшку меду і скляну). За твоє здоровля, Іеппе! (Наливає і дає йому скляну).

Іеппе: (випив) так ось розповім тобі, що мені приключилось. Як пійшов я від тебе, поклався спати, пробудився паном і напився канальського соку; напившись канальського соку, заснув і пробудився знову на купі гною; знову поклався спати, щоби пробудитися паном, так уже не вдалося. Не все, видно, так буває. Розбудила мене баба „жевжиком", так ще і вискубала мене за волосся, без усякого поважання до такого чоловіка, яким я щойно був. Затягнула вона мене в хату, потім викинула мене відсіля, ще й у карк стусала дала, тай побачив я перед собою цілу швору чорних духів. Вони присудили мене на смерть й отруїли. Кодиж я помер, мене повісили; а як повісили, я знову ожив, а коли ожив, дали мені чотири таляри. Ось тобі і вся історія, а як вона могла статися, сам розчолопай.

Яків: Ха-ха-ха! Тобі це приснилось, Іеппе.

Іеппе: Не будь у мене ось цих чотири таляри, і я так подумав би. Налий ще, Яків. Не хочу я, думати більше про цю чортівщину, а напишь, що аж ту і баста!

Яків: За ваше здоровля, пане! Ха-ха-ха!

Іеппе: Тобі, може бути і не зрозумітя цього, Якіз?

Яків: Ні, хоча убий.

Іеппе: А воно всетаки можливе, Яків. Авжеж, ти дурень, і не розумієш навіть цього що простіше.

ШЕСТА ЯВА.

Іеппе, Яків, Магнус.

(Магнус поважний громадянин, з зростинкою, ходить, аж заточуючись зо сміху. Іеппе й Яків заражуються його великою веселостю і також починають сміятися, а вкінці, всі три хапаються з реготу за боки).

Магнус: Ха-ха-ха! Так ось розповім вам історію Приключилась вона одному тутешньому мужикові, що зветься Іеппе з верховини.

Іеппе в цюж мить перестає сміятися, підчас дальшого оповідання Магнуса засоромлено ховається за Якова.

Магнус: Найшли його пяного як ніч на дорозі, переодягли, поклали до панської постелі і, коли він пробудився, вбили йому в голову, будьто він направду є паном. Опісля знову впили до пяна, переодягнули його в стару мужицьку одежу тай поклали на купу гною, де він і пробудився, думаючи, що був у раю. Я мало не тріс зо сміху, як мені це все розповіли люде. Дійсне, добре заплатив би я, щоби поглянути на цього дурня. Ха-ха-ха!

Іеппе: (пошипки до Якова). Скільки я тобі винен, Яків?

Яків: Дванацять нових.

Іеппе: (вишукає йому гроші в руку, втирає уста і, крайнє засоромлений іде спішно геть).

Магнус: (до Якова). Чому цей чоловік так скоренько забрався?

Яків: Ще якраз і є тойсамий чоловік, з котрим зробили цю комедію.

Магнус: Так невже? Догоню його. (Біжить за Іеппе і задержує його). Іеппе! Хвилиночку! Як там на тамтому світі?

Іеппе: Відчепіться!

Магнус: Чому ви не остались трохи довше?

Іеппе: А вам що до цього?

Магнус: Ну, розповіджте нам про вашу подорож.

Іеппе: Відчепіться, кажу! А ні то біда вам буде!

Магнус: Ах, Іеппе! Мені так хотілося би дізнатися все точнісенько.

Іеппе: Якісь-швець, ти стерпиш, щоби на твоїх людей напоздав?

Магнус: Авжеж, я не нападаю, Іеппе. Я лише питаюся вас, що ви бачили на тамтому світі.

Іеппе: Ай! Рятуйте!

Магнус: Не бачили ви кого там із моїх предків?

Іеппе: Ваших предків? Ні, їх, певно, треба шукати в иншому місці, куди, сподіюся, попадете після смерти ви самі з усіми вашими поганцями! (Виривається від нього й тікає). (Яків, коли побачив, що звіхоидить пан, мерщій біжить до себе, а Магнус сміючись біжить за здогін Іеппе).

СЕМА ЯВА.

Пан, приказчик, камердинер і два льокаї.

Пан: Ха-ха-ха! Ось так славна історія! Я не сподівся, щоби вона так склалася. Як умітимеш усе розвеселяти мене такими штуками, Ерік, все будеш у мене в ласці.

Ерік: Ні, прошу пана. Дальше не важився би я устроювати такі комедії. Ануж би він ударив вас, так як погрожував, могла би вийти біда.

Пан: Ну, так правду кажеш. Я й сам побоювався цього. Та мені так була сподобалася ця штука, що я скорше дав би бути себе а навіть, може, і повісити себе, чим мав би зіпсувати передчасом усю штуку. Ти, певне, погоджуєшся зі мною?

Ерік: Ні, прошу пана. Як же це дивно було би дати себе повісити задля жарту. Вже занадто дорого коштувало би нас це вдоволення.

Пан: Досить, Ерік! Щодня ми бачимо, як люде, так або инакше погубляють себе задля вдоволення. Приміром, чоловік слабого здоровля дуже добре розуміє, що з занадто великої гульні може стратити здоровля і життя, а тим не меньше ставить на карту все задля одного веселого вечера. Ось чому я так дуже вірю цьому, Ерік, що і ти скорше дав би себе повісити, чим зіпсував би собі цей жарт.

ЗАВІСА.